

MAKTABLARDA MUAMMOLI OILA FARZANDLARI BILAN ISHLASHNING PSIXOLOGIK JIHATLARI

Buxoro viloyat G'ijduvon tuman

14-umumiy o'rta ta'lim maktabi psixologi

Shamsiyeva Nazokat Amonovna

Bugungi kunda umumta'lim maktablarida o'quvchilarning nafaqat bilim darajasi, balki ularning ruhiy holati, ijtimoiy moslashuvi ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, muammoli oilalarda voyaga yetayotgan bolalar bilan ishlash maktab psixologlari oldidagi dolzarb vazifalardan biridir.

Muammoli oila tushunchasi

Muammoli oila deganda, farzand tarbiyasiga salbiy ta'sir ko'rsatadigan ijtimoiy, iqtisodiy yoki psixologik muhit mavjud bo'lgan oilalar tushuniladi. Bunday oilalarda:

- ota-onalar o'rtasida nizolar ko'p bo'ladi;
- farzandga yetarli e'tibor berilmaydi;
- moddiy yetishmovchilik yoki ijtimoiy muammolar mavjud bo'ladi;
- ba'zan salbiy odatlar (ichkilikbozlik, zo'ravonlik) kuzatiladi.

Muammoli oiladagi bolalarning xususiyatlari

Bunday muhitda ulg'ayayotgan o'quvchilarda quyidagi holatlar kuzatiladi:

- o'ziga ishonchsizlik;
- agressiv yoki tortinchoq xulq-atvor;
- darsga qiziqishning pasayishi;
- muloqot muammolari;
- ruhiy tushkunlik yoki stress holatlari.

Shu sababli, maktab psixologi bu bolalarni erta aniqlashi va ularga individual yondashuvni tashkil etishi zarur.

Psixologning asosiy vazifalari

Maktab psixologi quyidagi yoʻnalishlarda ish olib boradi:

1. **Diagnostika** – oʻquvchining ruhiy holatini aniqlash (test, suhbat, kuzatuv orqali).
2. **Profilaktika** – muammolarning oldini olish uchun treninglar va suhbatlar oʻtkazish.
3. **Korreksion ishlar** – mavjud muammolarni bartaraf etishga qaratilgan mashgʻulotlar.
4. **Maslahat berish** – oʻquvchi, ota-ona va oʻqituvchilarga psixologik yordam koʻrsatish.

Ishlash metodlari

Muammoli oila farzandlari bilan ishlashda quyidagi samarali metodlardan foydalaniladi:

- **Individual suhbatlar** – bolaning ichki kechinmalarini aniqlash;
- **Psixologik treninglar** – oʻziga ishonchni oshirish;
- **Art-terapiya** – rasm, ijod orqali his-tuygʻularni ifodalash;
- **Rolli oʻyinlar** – ijtimoiy koʻnikmalarni rivojlantirish;
- **Relaksatsiya mashqlari** – stressni kamaytirish.

Ota-onalar bilan hamkorlik

Muammoli oilalarda ishlashda ota-onalar bilan aloqani yoʻlga qoʻyish juda muhim. Psixolog:

- ota-onalarga tarbiya boʻyicha tavsiyalar beradi;

- oilaviy muhitni yaxshilashga ko‘maklashadi;
- zarur hollarda mutaxassislarga yo‘naltiradi.

Xulosa

Muammoli oila farzandlari bilan ishlash – murakkab, ammo juda muhim jarayondir. Maktab psixologi, o‘qituvchi va ota-onalar hamkorligida olib borilgan tizimli ishlar orqali bunday bolalarni jamiyatga moslashgan, sog‘lom fikrlaydigan shaxs sifatida tarbiyalash mumkin.

Maktabimizda muammoli oila farzandlari bilan olib borilgan amaliy ishlar, trening va suhbat jarayonlaridan olingan fotolavhalar ilova sifatida taqdim etilgan.

